

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 118006 20 Rev
Banjaluka, 16.3.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci, vijeće u sastavu sudija: Violanda Šubarić, kao predsjednik vijeća, Biljana Tomić i Gorjana Popadić, kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja B.D d.o.o. G. koga zastupa punomoćnik M.K., advokat iz B.L. protiv tuženog W.o.W. a.d. B.L., koga zastupa punomoćnik A.S., zaposlenik tuženog, radi naknade štete, vrijednost predmeta spora: 554.034,36 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 118006 19 Pž od 11.3.2020. godine, na sjednici održanoj dana 16.3.2021. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se djelimično usvaja i obje nižestepene presude preinačavaju tako što se obavezuje tuženi da tužitelju, naknadi štetu nastalu na ime osušenih stabala jabuke, u iznosu od 31.882,01 KM i na ime osušenih stabala kruške, u iznosu od 37.885,99 KM, ukupno 69.708,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 02.7.2015. godine do isplate i troškove parničnog postupka u iznosu od 5.574,84 KM.

U ostalom dijelu, revizija tužitelja se odbija.

Obrazloženje

Presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 118006 16 Ps od 12.11.2018. godine odbijen je, kao neosnovan, zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da mu na ime naknade štete nastale na voćnjacima isplati kako slijedi:

- na ime štete za oštećene plodove jabuke u 2014. godini iznos od 74.217,02 KM
- na ime štete za oštećene plodove kruške u 2014. godini iznos od 169.473,22 KM
- na ime indirektna štete (izgubljena dobit) na zasadu jabuke za 2015. godinu iznos od 58.202,30 KM
- na ime indirektna štete (izgubljena dobit) na zasadu kruške za 2015. godinu iznos od 174.129,11 KM
- na ime osušenih stabala na zasadu jabuke iznos od 31.882,01 KM
- na ime osušenih stabala na zasadu kruške iznos od 37.885,99 KM
- na ime dodatnih troškova na saniranju posljedica elementarnih nepogoda iznos od 8.244,71 KM,

odnosno ukupan iznos od 554.034,36 KM, zajedno sa zakonskom zateznom kamatom od 02.06.2014. godine, do konačne isplate i da mu naknadi prouzrokovane troškove parničnog postupka.

Obavezan je tužitelj da tuženom naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 350,00 KM.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 118006 19 Pž od 11.3.2020. godine, žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena, te je odbijen i njegov zahtjev za naknadu troškova sastava žalbe u iznosu od 3.750,00 KM.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji i osporena presuda preinači tako da se udovolji tužbenom zahtjevu i obaveže tuženi da mu naknadi troškove cijelog postupka.

U odgovoru na reviziju su osporeni njeni navodi, te predloženo da se revizija odbije kao neosnovana.

Revizija je djelimično osnovana.

Tokom postupka koji je prethodio donošenju nižestepenih presuda utvrđeno je: da su parnične stranke dana 18.11.2013. godine zaključile ugovor o višegodišnjem trajanju osiguranja (od 18.11.2013. do 18.11.2023. godine) i da je predmet osiguranja od opasnosti grada, požara, groma, oluje, snježne lavine, nagomilavanja snijega i leda u krošnji, odronjavanja i klizanja tla, pored ostalog, bio i zasad voća (stabla voćaka - zasad u rodu); da je za potrebe sklapanja tog ugovora M.S., stalni sudski vještak poljoprivredne struke, u mjesecu avgustu 2013. godine, izvršio procjenu vrijednosti zasada jabuke i zasada kruške, koji se nalaze u voćnjaku tužitelja i to, stablo jabuke iznosom od 37,47 KM, a stablo kruške iznosom od 51,89 KM; da je J.o. a.d. P. (pravni prednik tuženog) dana 21.10.2013. godine, prije zaključenja navedenog ugovora o osiguranju, izradio ponudu za osiguranje imovine, pored građevinskih objekata i druge imovine, i za osiguranje stabala voćaka – zasad u rodu (jabuka i kruška) sa označavanjem sume osiguranja i premije za godinu dana cifrom od 9.593,61 KM; da su nakon prihvatanja ponude i zaključenja naprijed navedenog ugovora od 18.11.2013. godine zaključene polise osiguranja koje se odnose na osigurane objekte (pa nisu relevantne za rješavanje ove pravne stvari) i polise osiguranja broj: ... i ... sa ukupnom godišnjom premijom od 8.637,61 KM (4.906,57+3.731,04), koje se odnose na osiguranje navedenih voćnjaka zasađenih stablima kruške i jabuke u kojima je navedena suma po stablu upravo ona koju je procjenio naprijed navedeni vještak poljoprivredne struke, M.S. i koje su vinkulirane u korist Fonda a.d. B.L. i Garantnog fonda RS a.d. B.L. od kojih je tužitelj dobio kredit i radi čijeg obezbjeđenja je i zaključio predmetno osiguranje; da je dana 25.6.2014. godine olujno nevrijeme, praćeno gradom, pogodilo voćnjake tužitelja, pri čemu je nastala velika materijalna šteta; da je tužitelj dana 04.7.2014. godine tuženom prijavio štetu, dostavljajući i njenu procjenu urađenu od strane stalnog sudskog vještaka poljoprivredne struke D.Đ.; da je komisija tuženog u julu mjesecu 2014. godine izašla na lice mjesta i zapisnički konstatovala štetu (zapisnici od 09.7.2014. godine, fotodokumentacija i CD); da je tuženi podneskom od 26.9.2014. godine obavijestio tužitelja da se polise broj: ... i ... ne odnose na osiguranje plodova voćaka, nego na osiguranje stabala; da je komisija tuženog ponovo izašla na lice mjesta dana 02.7.2015. godine i konstatovala da nema osušenih stabala, ali da ima praznih mjesta na kojima nedostaju stabla; da je tuženi dana 13.7.2015. godine donio odluku o odbijanju odštetnog zahtjeva; da je odbijen prigovor tužitelja izjavljen protiv te odluke.

Na naprijed navedenim činjenicama, te vještačenju Ž.M., vještak poljoprivredne struke, koji dokaz je izveden u toku ovog postupka, tužitelj temelji svoj zahtjev da se obaveže tuženi da mu na ime naknade štete, nastale dešavanjem osiguranog slučaja, isplati ukupan iznos od 554.034,36 KM, sa pripadajućom zateznom kamatom i troškovima postupka.

Tuženi se branio prigovorom pomanjkanja aktivne legitimacije (budući da su predmetne polise vinkulirane u korist naprijed navedenih trećih lica) i tvrdnjom da su u ovom slučaju bila osigurana samo stabla voćaka i da nije utvrđeno da su ona stradala u nevremenu koje se desilo 25.6.2014. godine.

Nižestepeni sudovi su odbili prigovor nedostatka aktivne legitimacije, pozivom na odredbe člana 897. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO) kojim je regulisan pojam ugovora o osiguranju, u vezi sa odredbom člana 919. stav 1. istog zakona, uz jasne, argumentovane i iscrpne razloge, koje u svemu prihvata i ovaj sud. Dalje su zaključili da su predmetne polise podrazumijevale osiguranje samo stabala (kako tvrdi tuženi), a ne i ploda (kako tvrdi tužilac) i da tuženi, kao osiguravač, shodno odredbama Posebnih uslova za osiguranje stabala voćaka i čokota vinove loze – zasada u rodu, odgovara samo za potpuno uništeno stablo, pa kako u voćnjaku nisu nađena sasušena stabla, da zahtjev tužitelja nije osnovan, slijedom čega su sudili kao u izrekama svojih presuda.

I po shvatanju ovog suda, temeljenom na naprijed utvrđenom činjeničnom stanju, odredbama ZOO, odredbama Opštih uslova za osiguranje usjeva i plodova i odredbama Posebnih uslova za osiguranje stabala voćaka i čokota vinove loze - zasada u rodu, u konkretnom slučaju se radilo o osiguranju stabala voća (kruške sorte „Viljamovka“ i jabuke sorte „Ajdared“, „Zlatni delišes“, „Greni smit“ i „Pink ledijem), a ne o osiguranju plodova.

Prema odredbi člana 26. ZOO, ugovor je sklopljen kad su se ugovorne strane saglasile o bitnim sastojcima ugovora. Bitan sastojak svakog ugovora je predmet ugovora o kojem govore odredbe člana 46. do 50. ZOO.

Ugovorom o višegodišnjem trajanju osiguranja od 18.11.2013. godine, zaključenom saglasno odredbi člana 897. ZOO, parnične stranke su jasno odredile predmet ugovora. U članu prvom je rečeno da se, pored građevinskih objekata, osigurava i zasad voća (stabla voćaka - zasad u rodu), između ostalih opasnosti i od grada, a prema Posebnim uslovima za osiguranje stabala voćaka i čokota vinove loze – zasada u rodu. Članom 3. ugovora su se sporazumjeli da svoje međusobne obaveze koje proističu iz osiguranja sredstava po ovom ugovoru rješavaju u smislu Uslova osiguranja, Tarife premija i drugih akata osiguravača. Nije sporno da je pravni prednik tuženog i u ponudi od 21.10.2013. godine, koja je prethodila zaključenju ovog ugovora, predmet osiguranja opisao kao osiguranje stabala voćaka - zasad u rodu (jabuka i kruška). Polisama osiguranja broj: ... i ... osigurani su, plantažni voćnjak zasađen kruškom i plantažni voćnjak zasađen jabukom, a novčana suma je određena po stablu – za krušku 51,89 KM po stablu, ukupno 518.00,00 KM, sa godišnjom premijom od 4.906,57 KM, odnosno premijom za deset godina u iznosu od 49.065,70 KM, a za jabuku 37,47 KM po stablu, ukupno 394.200,00 KM, sa godišnjom premijom od 3.731,04 KM, odnosno premijom za deset godina u iznosu od 37.310,40 KM. Na navedenim polisama je jasno naznačeno da se pri obračunu premije primjenjuje tarifna grupa 4 Tarife premija XIII za osiguranje usjeva i plodova, koja govori o premijskim stopama za osnovne rizike osiguranja stabala voćaka i čokota vinove loze. Da su parnične stranke navedenim ugovorom osigurale i plodove, premijske stope bi bile obračunate prema tarifnoj grupi 1 koja se odnosi na „osiguranje usjeva i plodova“ i ima 10 klasa osjetljivosti, gdje se u klasi 9 nalaze plodovi voća.

Odredbom člana 1. stav 1. Posebnih uslova za osiguranje stabala voćaka i čokota vinove loze – zasada u rodu, na osnovu kojih je zaključen ugovor o osiguranju i na koji se pozivaju polise, određeno je da su predmet osiguranja zasadi voćaka (voćnjaci) i vinove loze (vinogradi) u rodu, dok je stavom 2. istog člana propisano da su kod voćaka osigurana stabla, a kod vinove loze čokoti.

Prema tome, proizlazi da su predmet osiguranja bila stabla u voćnjaku, a ne i plodovi. Istina, navedene polise se pozivaju i na Opšte uslove za osiguranje imovine i Opšte uslove za

osiguranje usjeva i plodova, čijom odredbom član 12. stav 2. tačka 12. je propisano da je kod voćnjaka i vinograda osiguran samo rod, odnosno plod, a da se posebnim ugovorom može osigurati stablo, odnosno čokot, na čijem sadržaju tužitelj temelji tvrdnju da su osigurani i plodovi. Međutim, istim polisama je rečeno da je predmetno osiguranje zaključeno i u smislu Posebnih uslova za osiguranje stabala voćaka i čokota vinove loze – zasada u rodu, čije se odredbe, jer je tako označen predmet osiguranja (zasad voća, stabla voćaka - zasad u rodu) imaju prvenstveno primjeniti u ovom slučaju, a odredbe Opštih uslova za osiguranje usjeva i plodova (na kojima insistira revident), prema odredbi člana 27. tih uslova, samo ukoliko Posebnim uslovima nije drugačije regulisano ili ukoliko primjena Opštih uslova nije u cjelini ili djelimično isključena Posebnim uslovima. Tako je regulisano i odredbom člana 6. Posebnih uslova za osiguranje stabala voćaka i čokota vinove loze – zasada u rodu, prema kojoj se Opšti uslovi za osiguranje usjeva i plodova primjenjuju samo ukoliko nisu u suprotnosti sa Posebnim uslovima za osiguranje stabala voćaka i čokota vinove loze – zasada u rodu, na osnovu kojih je predmetno osiguranje zaključeno.

Kako je iz svega naprijed navedenog jasno, da je predmetni ugovor zaključen i polise sačinjene po odredbama Posebnih uslova za osiguranje stabala voćaka i čokota vinove loze – zasada u rodu, i to za osiguranje zasada, odnosno stabala voćaka, a ne i plodove, navodi revidenta – kojima tvrdi da se saglasno citiranoj odredbi člana 12. stav 2. tačka 12. Opštih uslova za osiguranje usjeva i plodova, podrazumjeva da su osigurani i plodovi (koji usput rečeno, ni na koji način nisu ni spomenuti, ni u ponudi za zaključenje ugovora, ni u ugovoru, a ni u polisama) – nisu osnovani.

Nasuprot prednjem, osnovano se pobija drugostepena odluka, u dijelu kojim je podržana prvostepena presuda o odbijanju zahtjeva za naknadu štete i za uništena stabla.

Nije sporno da je dana 25.6.2014. godine olujno nevrijeme, odnosno grad pogodio voćnjake tužitelja. Prema tome, desio se osigurani slučaj (grad), koji ima u vidu odredba člana 898. ZOO. Zato je tuženi, saglasno odredbi člana 919. stav 1. ZOO i člana 2. stav 1. Posebnih uslova za osiguranje stabala voćaka i čokota vinove loze – zasada u rodu, obavezan da isplati tužitelju iznos tražen po osnovu uništenih stabala.

Visina dosuđenog iznosa po ovom osnovu temeljena je na nalazu vještaka poljoprivredne struke koji je utvrdio da u voćnjacima tužitelja nedostaje (odnosno da su se osušila i da su uklonjena) 923 stabla kruške, vrijednosti 37.885,99 KM i 1789 stabala jabuke, vrijednosti 31.822,01 KM. Objašnjavajući svoj nalaz ovaj vještak se, na ročištu od 24.4.2018. godine izjasnio da je, imajući u vidu olujno nevrijeme praćeno gradom iz 2014. godine, uzrok sušenja nedostajućih stabala „vrlo vjerovatno, odnosno sigurno grad“. Pored toga je istakao da su i na stablima koja nisu uklonjena, vidljive mehaničke povrede, s obzirom da nije rađena rekonstruktivna rezidba (kada ploda ne bi bilo u naredne tri godine) nego je rađena samo redovna rezidba. U prilog zaključku da su nedostajuća stabla uništena gradom (kao osiguranim slučajem) je i okolnost da je i zapisnikom od 02.7.2015. godine, koji je sastavila komisija tuženog na licu mjesta, konstatovano da nedostaje određeni broj stabala kruške i jabuke. Kako nema nikakvih dokaza, pa čak ni tvrdnji, da su ona mogla biti uništena, a zatim uklonjena, iz nekog drugog razloga (bolesti, mraza i slično), ima se smatrati da su uništena upravo gradom kao jedinim poznatim događajem, u relevantnom periodu, koji je mogao uzrokovati njihovo uništenje. Činjenica da na licu mjesta nisu nađena sasušena stabla, na čemu tuženi temelji tvrdnju da ih nije ni bilo, odnosno da uklanjanje nekih stabala nije uzrokovano gradom, kao osiguranim slučajem (kakvu tvrdnju prihvataju i nižestepeni sudovi), ne može rezultirati drugačijim zaključkom, budući da su sasušena stabla (prema nalazu vještaka poljoprivredne

struke) morala biti uklonjena, jer su tako ranjiva i oštećena predstavljala potencijalnu opasnost od širenja određenih bolesti.

Dužnik koji zakasni sa ispunjenjem novčane obaveze duguje, osim glavnice, i zateznu kamatu propisanu zakonom (član 277. stav 1. ZOO). Dužnik dolazi u zakašnjenje kad ne ispuni obavezu u roku određenom za ispunjenje (član 324. stav 1. ZOO). Kad se dogodi osigurani slučaj, osiguravač je dužan isplatiti naknadu u ugovorenom roku koji ne može biti duži od četrnaest dana, računajući od kada je dobio obavjest da se osigurani slučaj desio (član 919. stav 1. ZOO), ali ako je za utvrđenje postojanja osiguračeve obaveze ili njenog iznosa potrebno određeno vrijeme, taj rok počinje teći od dana kada je utvrđeno postojanje njegove obaveze i njen iznos (stav 2. iste zakonske odredbe).

Tužitelj, kao osiguranik je tuženog, kao osiguravača obavjestio o postojanju osiguranog slučaja – prijavio štetu, dana 04.7.2014. godine. Shodno odredbi člana 5. stav 1. Posebnih uslova za osiguranje stabala voćaka i čokota vinove loze – zasada u rodu, nastale štete se utvrđuju, odnosno procjenjuju u odgovarajućim agrotehničkim rokovima, ali najkasnije do početka sljedeće vegetacije. U konkretnom slučaju, sljedeća vegetacija se dešavala naredne 2015. godine. Kako je zapisnik o izviđaju i procjeni štete, sačinjen dana 02.7.2015. godine (od strane komisije tuženog i predstavnika tužitelja), tada je mogla nastati i obaveza tuženog na plaćanje određenog novčanog iznosa, a saglasno tome od tada se ima računati i pripadajuća zatezna kamata na dosuđeni iznos.

Iz naprijed iznesenih razloga, djelimičnim usvajanjem revizije tužitelja, riješeno je kao u izreci, temeljem odredbe člana 250. stav 1. i člana 248. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ br. 58/03, 85/03, 74/06, 63/07, 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu: ZPP).

Kada sud preinači ili djelimično preinači odluku protiv koje je izjavljen pravni lijek, prema odredbi člana 397. stav 2. ZPP, odlučiće o troškovima cijelog postupka. Troškovi se dosuđuju prema uspjehu u parnici. Stranka koja u cjelini izgubi spor dužna je da protivnoj strani naknadi troškove, a u slučaju djelimičnog uspjeha naknađuje se samo srazmjerni dio troškova (član 386. stav 1. i 2. ZPP).

Tužitelj je u ovom sporu, imajući u vidu konačno preciziran zahtjev i iznos dosuđen ovom presudom, uspio u postupku sa 12%. Troškovi postupka koje je imao bili su nužni (član 387. stav 1. ZPP) za dokazivanje osnova i visine spornog potraživanja.

Tužitelj je, zastupan po punomoćniku advokatu, tražio troškove zastupanja, u svemu obračunate prema odredbama Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 68/05) u ukupnom iznosu od 18.340,00 KM, što sa troškovima vještačenja (500,00 KM i 302,00 KM), troškovima sastava žalbe (2.925,00 KM) i isto toliko za sastav revizije, troškovima uplaćene takse na tužbu i presudu (po 3.577,50 KM), uplaćene takse na žalbu i reviziju (po 7.155,00 KM), iznosi ukupno 46.457,00 KM. Cijeneći njegov uspjeh u parnici od 12%, dosuđen mu je iznos od 5.574,84 KM.

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

Za tačnost otppravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić